

Kwaliteitskaart zelfstandig werken

Wat is het doel van zelfstandig werken en wat is daarbij van belang?

Zelfstandig werken is zowel een middel om gedifferentieerd onderwijs te realiseren als doel op zichzelf dat leerlingen meer verantwoordelijkheid geeft over hun eigen leerproces en minder afhankelijk maakt van de leerkracht. De hulp van de leerkracht raakt op de achtergrond en de leerling vindt zelf oplossingen voor zijn problemen. Ons onderwijs richt zich daarbij op de drie basisbehoeften van het kind: relatie, competentie en autonomie.

Door alle leerlingen te accepteren zoals ze zijn en te laten weten dat ze erbij horen werken we aan de basisbehoefte *relatie*. Dit doen we door de kinderen te laten weten dat we als leerkracht beschikbaar zijn en naar hun willen luisteren en ons aan de afspraken te houden.

We werken aan de basisbehoefte van *competentie* door zo goed mogelijk aan te sluiten bij het niveau van de leerlingen. Door te ontdekken dat de leerlingen de leerstof beheersen, ontdekken ze dat ze steeds meer kunnen.

Autonomie is het hoogste en meest abstracte niveau van zelfstandigheid. Dit betekent dat de leerlingen weten dat ze (in elke geval voor een gedeelte) hun leergedrag zelf kunnen sturen. De autonome leerling houdt daarbij rekening met zijn omgeving (vrijheid in gebondenheid). We starten in groep 1 vanuit *zelfredzaamheid*. Daarna leren onze leerlingen omgaan met *uitgestelde aandacht*. Een leerkracht is niet altijd beschikbaar. Vervolgens investeren wij in zelfstandig verwerken, dan volgt de fase van zelfstandig werken, zelfstandigheid en tenslotte streven wij naar autonomie (groep 8).

Zelfstandig werken is een onderdeel van klassenmanagement. Kenmerken van zelfstandig werken zijn onder andere; dat leerlingen werken en spelen zonder directe begeleiding van de leerkracht en de leerkracht geeft dus geen directe hulp.

Wanneer kun je beginnen met zelfstandig werken?

De Franciscusschool begint met het invoeren van zelfstandig werken vanaf groep 1. Hier wordt gebruikt gemaakt van het planbord. Een bord waarop de kinderen zelf kunnen aangeven wat ze gaan doen, zonder daarbij hulp te vragen van de leerkracht. Deze manier van werken wordt steeds verder uitgebreid. Ook gebruiken we vanaf groep 1 het stoplicht en het pictogram "juf/meester niet storen." Arie de Kanarie wordt in groep 1-2 gebruikt om zelfstandig te leren plannen en het werk te structureren. Vanaf groep 3 wordt dit verder uitgebouwd.

Klassenmanagement

Vorbereiden	Leerstof en materiaal
Al het materiaal heeft een vaste plaats in de groep. Het materiaal ligt gebruiksklaar. De leerkracht bepaalt welk materiaal door de leerkracht aangereikt wordt en welk materiaal door de kinderen zelf gepakt mag worden.	De moeilijkheid van de opdrachten sluit aan bij het niveau van de kinderen. Er is voldoende materiaal voor extra werk en dit is geschikt voor het niveau van de kinderen.
Tijdsbewustzijn en taakplanning	vraagtekenblokje
In groep 1 en 2 worden er twee klokken gebruikt. De ene is een lopende klok en met de andere klok wordt de eindtijd aangegeven wanneer de opdracht klaar moet zijn. In groep 3-8 zijn de eindtijden van de activiteiten bij de kinderen bekend. Er wordt hierbij gebruik gemaakt van een time-timer, klok of pictogrammen op het whiteboard. In de groepen 1-4 krijgen de kinderen 5 minuten voor het beëindigen van de werktijd een seintje van de leerkracht.	Alle kinderen gebruiken vanaf groep 3 het vraagtekenblokje tijdens de lessen: <ul style="list-style-type: none"> ? Ik heb een vraag aan de juf • Ik wil niet gestoord worden • Ik wil alleen korte vragen beantwoorden (optioneel) • Ik wil je ergens mee helpen of je iets uitleggen <p>Groep 3 gebruikt alleen het vraagteken</p>

Stoplicht			
kleur	doel	actie kinderen	actie leerkracht
Rood/ niet storen picto	stimuleren / bevorderen van het zelfstandig werken.	STIL Alle vragen / problemen zelf oplossen, dus bij niemand hulp vragen. Het blokje kan neergezet worden.	Alleen geplande hulp in het kader van zelfstandig werken Hulp bieden aan een individuele leerling
oranje	Leren hulp te vragen bij medeleerlingen. Leren hulp te geven Leren om te gaan met uitgestelde aandacht Leren werken in een omgeving waar achtergrondgeluid en beweging is	FLUISTEREN Hulp vragen in eigen groepje Hulp bieden op verzoek Hulp vragen aan leerkracht d.m.v. blokje	Instructie aan (kleine) groep Hulp bieden aan individuele leerling n.a.v. blokje: rondgang Geplande hulp aan individuele leerling
groen	Zie oranje	FLUISTEREN Zie oranje Hulp vragen buiten eigen groepje Samenwerken	Géén instructie, maar wél individuele hulp Korte hulp n.a.v. blokje d.m.v. vaste rondgang

Regels en routines

- Het eerste half uur van de dag/middag, na het buitenspelen en tijdens de instructie gaan de kinderen niet naar het toilet.
- Afspraken toilet: in groep 1-2 wordt hiervoor een ketting gebruikt; in de overige groepen een badeend.
- De leerkracht loopt na de instructie een ronde om kinderen met vragen of behoefte aan begeleiding te helpen.
- We werken in tafelgroepjes. Kinderen in groep 3 zitten frontaal naar het bord t/m kern 6 van Veilig Leren Lezen.
- Tijdens het werken gaan de kinderen niet onnodig van hun plaats.
- Vanaf groep 3 mogen de kinderen zelf meerdere onderdelen corrigeren.

Leerlinggedrag

Tijdens het zelfstandig werken zien we het volgende leerlinggedrag:

- kunnen omgaan met uitgestelde aandacht.
- een taak zelfstandig voorbereiden, uitvoeren en evalueren, zonder directe hulp van de leerkracht.
- verantwoordelijkheid dragen.
- nadenken over hun gedrag en werk(houding)
- een keus maken binnen hun werk.
- leren plannen.
- de gelegenheid krijgen om samen te werken.
- nemen zelf initiatieven.
- kunnen omgaan met afspraken en regels.
- gaan voorzichtig om met spullen
- leren elkaar om hulp te vragen, te bieden en te accepteren.
- Het leren gebruiken van een agenda (7-8)